

Prof. dr hab. Elżbieta Wichrowska

Wydział Polonistyki UW

Opinia dotycząca dysertacji doktorskiej mgr Emilii Kolinko

„Dziennik Heleny Krukowieckiej w perspektywie diarystyki kobiecej w epoce”

Praca doktorska mgr Emilii Kolinko „Dziennik Heleny Krukowieckiej w perspektywie diarystyki kobiecej w epoce” znacznie wykracza poza ramy wskazane przez pierwszą część tytułu, którym została opatrzona dysertacja. Poświęcona została bowiem problemowi dziewiętnastowiecznego diariuszopisarstwa polskich kobiet, a dziennik Heleny Krukowieckiej stanowi ważny punkt odniesienia dla podjętych w niej rozważań. To praca pionierska, dotyczy bowiem problemu, który nie ma, jeśli chodzi o polskie badania, swojej literatury przedmiotu. Kwestia dzienników kobiet pojawia się w nich sporadycznie, w perspektywie indywidualnych biografii określonych postaci (najczęściej dobrze rozpoznawalnych, także ze względu na mężów), albo wydań i opracowań konkretnych tekstów (dzienników). Natomiast wciąż brakuje opracowań syntetycznych (a do takich aspiruje praca Emilii Kolinko), co zresztą nie dziwi skoro odczuwany był do tej pory dotkliwy brak informacji na temat liczby zachowanych kobiecych dziewiętnastowiecznych dzienników (zresztą nie tylko tych). Wartością tej pracy jest podjęta przez Autorkę próba weryfikacji źródłowej, poprzedzonej zresztą wieloletnimi kwerendami archiwalno-bibliotecznymi prowadzonymi w Polsce i za granicą; próba określenia nie tyle liczby, bo to na razie nie jest możliwe, ale rozmiaru tego zjawiska – prowadzenia dzienników przez kobiety w XIX stuleciu. Autorka dotarła do dziesiątek nieznanymi diariuszy, oryginałów i ich odpisów, których autorkami są często postaci dla nas już dziś niemal anonimowe. Efekty tych kwerend pokazują, że mamy do czynienia z dotąd mało docenianym, a jednocześnie bardzo powszechnym zjawiskiem, które ma znaczenie nie tylko dla badań dotyczących literatury dokumentu osobistego, dziejów polskiej diarystyki, ale też historii polskich kobiet (intelektualnej, związanej z typem aktywności, codzienności itd.). Zebranie materiału źródłowego, obejmującego zarówno dzienniki drukowane, jak i rękopisy (autografy i odpisy) dało podstawę do szerokiej, syntetycznej refleksji poświęconej typom kobiecego diariuszowania. Wygenerowanie odpowiednich kategorii (takich, jak m. in. wiek diarystki, kontrola diariuszowania, relacja diarystka – dziennik, tematyka) pozwalających

dokonać klasyfikacji diariuszy i bodących podstawą do stworzenia określonej, obejmującej zebrany przez Kolinko materiał, typologii kobiecych dzienników, stanowi istotny wkład w badania nad polską diarystyką. Kolinko przekracza tu bowiem granicę dotychczasowego, zwłaszcza jeśli chodzi o diakrytykę epok dawnych, jednostkowego traktowania diariusza i klasycznego podziału na dzienniki m. in. pisarza, dziewczęcy, podróży, intymny itd. Z jednej strony przyjmuje więc perspektywę ogólną, scalającą różne typy kobiecego diariuszopisarstwa XIX-wiecznego, z drugiej szczegółowe omówienia sytuacji jednego z dzienników, Heleny Krukowieckiej.

Ważnym fragmentem pracy jest próba zderzenia badań i ustaleń Emilii Kolinko z badaniami dotyczącymi diakrytyki kobiecej, czy szerzej badaniami związanymi z „wytworzonymi” przez kobiety dokumentami autobiograficznymi, zarówno polskich historyków, teoretyków, jak i zachodnich, w tym także brytyjskich i amerykańskich krytyczek feministycznych.

. Autorka dysertacji ma już za sobą przygotowaną i wydaną edycję dzienników generałowej Heleny Krukowieckiej opatrzoną rozbudowanymi komentarzami (rzeczowymi). Edycja ukazała się w Wydawnictwie DiG w 2016 roku, pracę doktorską Kolinko potraktować więc trzeba jako znaczne rozwinięcie wcześniejszych zainteresowań i pogłębienie badań dotyczących kobiecego diariuszopisarstwa. Praca doktorska Emilii Kolinko ma charakter pionierski, otwiera nowe perspektywy badawcze zarówno w sensie badań źródłowych, jak i metodologii oraz narzędzi badawczych, które zaproponowała w swojej pracy.

Azbieta Wichoszka